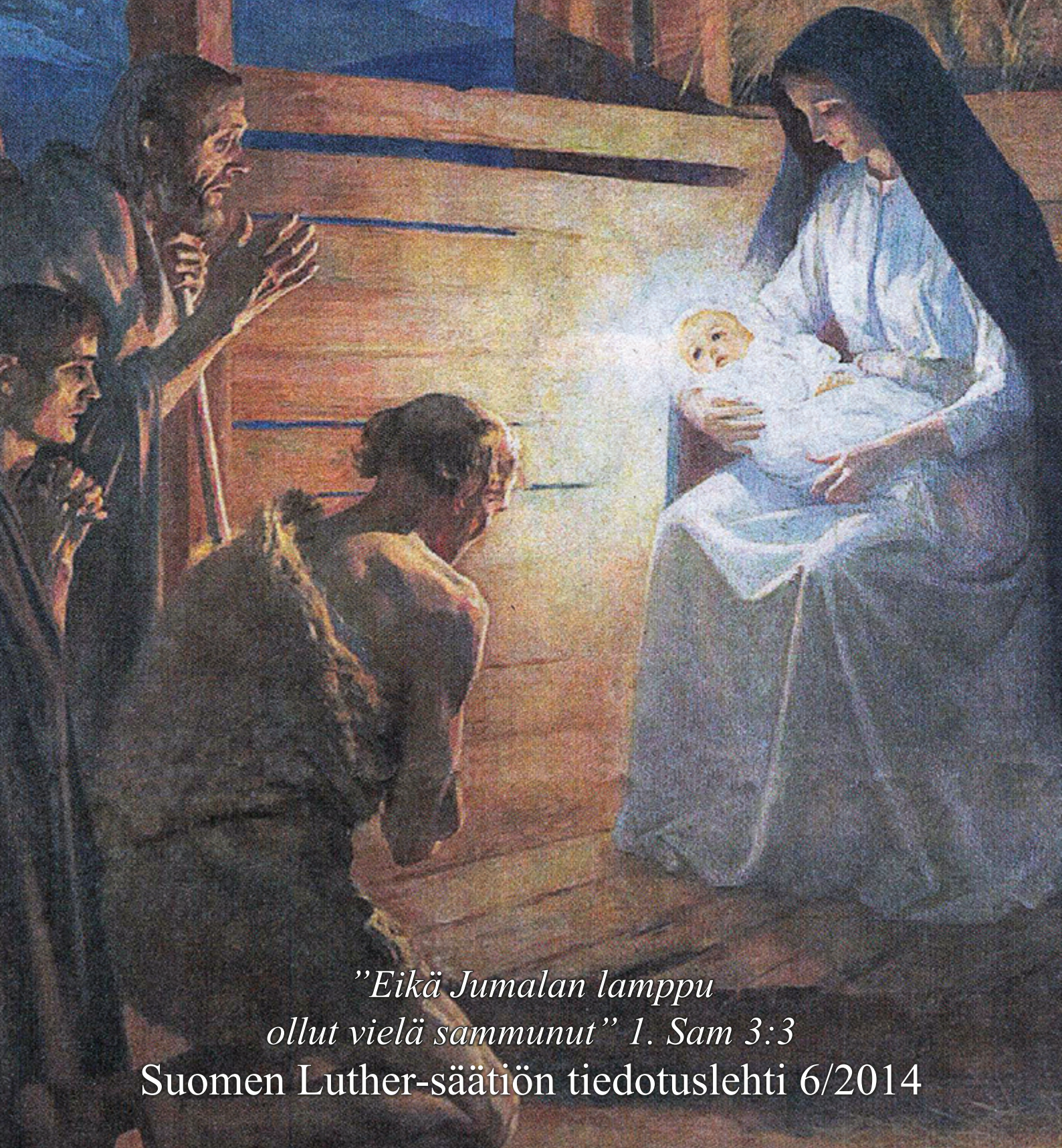

Pyhäkön Lamppu

Helgedomens Lampa

*”Eikä Jumalan lamppu
ollut vielä sammunut” 1. Sam 3:3*

Suomen Luther-säätiön tiedotuslehti 6/2014

JOULU – PALUU PARATIISIIN

✍ RISTO SORAMIES

”Hän karkotti ihmisen ja asetti Eedenin puutarhan itäpuolelle kerubit ja salamoivan, leimuavan miehen vartioimaan elämän puulle vievää tietä.” (1. Moos. 3:24)

Viattomuus, luottamus, välitön rakkaus ja ilo ilman sairauden ja kuoleman synkkyyttä oli poissa. Ensimmäinen synti toi ensimmäisen synkkyuden ja masennuksen. Näitä seurasivat lukemattomat muut. Raamatussani on Dorén piirros Kainista ja Abelista ensimmäisen murhan jälkeen. Abel on peruuttamattomasti vainaa, Kain vielä ruumiin lähellä katsoen tekoaan tappoise kädessä. ”Näinkö tässä kävi? Minä olen tappanut veljeni”. Kainin omaantuntoon kuuluu Abelin veren huuto, kuten Raamatussa sanotaan. Jumala sanoi vielä: ”Mitä oletkaan tehnyt! ... Nyt olet kirottu...”

Muistan päivän, jolloin synkkyys pimensi oman elämäni; aivan kuin lapsuuteni olisi loppunut siihen. Syntini ei ollut suuri, aikuisen silmin jopa mitätön, mutta se tuli omasta sydämestäni. Olin varastanut äitini täytekyynän. Tiesin, mitä olin tehnyt, ja kun olin jäädä kiinni, pelastauduin tilanteesta valeella. Koko päiväni ja moni päivä tämän jälkeen oli täysin iloton. Taisin olla vasta seitsemän vanha, mutta elämä tuntui jo raskaalta oman syntini takia. Paratiisi oli kadotettu. Myöhemmin on moni teko ja laiminlyönti ja varsinkin sanottu sana, joka on noussut samasta pahan sydämeni lähteestä, palauttanut saman synkkyuden.

TOIVON KAJASTUS

Kain joutui kirouksen yöhön. Mutta siinä yössä oli valon lupaus, aavistus siitä, että paratiisi ei ehkä olekaan lopullisesti suljettu. Hänen isänsä ja äitinsä olivat saaneet Jumalta lupauksen muutoksesta: ”vaimon siemen” on murskaava käärmeen pään. Eivät vasta kristityt, vaan jo israelilaiset satoja vuosia ennen Jeesuksen tuloa tiesivät, että tämä tarkoittaa Vapahtajaa, Pelastajaa, joka palauttaa paratiisin. Olin minäkin jo lapsena kuullut niin paljon Jeesuksesta, että tiesin anteeksisaamisen olevan mahdollista. Niin oli minunkin synkkyydessäni sentään valon kajastus.

PARATIISI LAHJOITETAAN JÄLLEEN

Täysi aurinko paistaakin sitten enkelin sanoissa, kun hän puhuu Joosefille koskien Mariaa ja tulevaa lasta: ”Hän synnyttää pojan, ja sinun tulee antaa pojalle nimeksi Jeesus, sillä hän pelastaa kansansa sen synneistä.” Pimeys väistyy ja paratiisin ihana valo loistaa! Kainin ja meidän syntimme yöhön on syntynyt lapsi, jonka nimi on ensin-

näkin Jeesus: ”Jumala auttaa”, sitten Immanuel: ”Jumala meidän kanssamme”.

Kaikki voivat tulla autetuiksi. Synkinkin pimeys voi muuttua heleäksi päiväksi. Raskain syntikin voi muuttua viattomuudeksi ja iloksi. Olen nähnyt murhaajankin pääsevän hirveästä taakastaan tämän Vapahtajan takia. Jumalan työt etenevät väijäämättä. Synti näyttää tosin hallitsevan. Se pystyy valehtelemaan maailman täydeltä, se pystyy viettelemään, harhauttamaan, sytyttämään käsittämättömään vihaan, se saa aikaan tekopyhyyttä siellä missä pitäisi olla pyhyyttä. Jumalan työt taas luovat elämää, puhtaata, uskoa, iloa, totuutta... sanalla sanoen paratiisin.

Joulu on kaikkine sivuilmiöineenkin aavistus paratiisiin onnesta. Se ei olekaan satua, vain kaunis haave, vaan realiteetti. Siitä onnesta kertovat joulumessu, joululaulut, jouluruoka, joulukoristeet ja joululahjat. Joulu poisti Kainin synnin kirouksen! Nyt ei enkeli enää ole paratiisin portilla estämässä sinne pääsyä, vaan hän julistaa: *Älkää pelätkö! Minä ilmoitan teille ilosanoman, suuren ilon koko kansalle. Tänä on teille Daavidin kaupungissa syntynyt Vapahtaja. Hän on Kristus, Herra.* (Luuk. 2:10,11)

Toivotan kaikille seurakunnillemme iloista joulua!

ILOÖLJYÄ NAISTENPÄIVILLÄ

✍ KIRSI KEMPPAINEN

📷 EEVA PITKÄRANTA

Lauantaiaamuna 22.11. kokoon-tui Helsinkiin Koinonia-kes-kukseen joukko Ilosanomapiiri-toiminnasta kiinnostuneita seurakun-talaisia kuulemaan lehtori Mailis Ja-natuksen opastusta aiheesta. Raamat-tua tutkien käytiin läpi Ilosanomapii-rin käytänteitä ja saatiin innostuneen opettajan kautta välähdys laajalti maa-ilmalle levinneen raamattupiirimene-telmän saloista. Koulutuksen käytyään moni ilmaisi halukkuutensa aloittaa Ilosanomapiirin vetäjänä ja näin omal-ta osaltaan osallistua seurakunnan ta-voittavaan työhön.

Monen pääkaupunkiseudulla asu-van naisen päivän kohokohtana oli lounaalla alkava kokoontuminen ai-heella ”Intohimosta itkuun – mitä voimme oppia Daavidin perhe-elä-mästä”. Kutsuja oli jaettu seurakunnan postituslistan kautta ja viety ystäville ja tutuille. Paikalle kokoontuikin noin kuutisenkymmentä eri-ikäistä naista Helsingin Pyhän Markuksen, Espoon Pyhän Tuomaan ja Hämeenlinnan Matteuksen seurakunnista sekä myös aivan uusia kasvoja.

Herkullinen toisen laittama lou-nas sai kiitoksen monen perheenäi-din huulille. Ja siellä, missä kaksi tai kolme naista kokoontuu, ei puhetta pidä puuttuman. Iloinen puheensorina pulppusikin pöydissä ja moni oves-ta aralla mielellä tullut tutustui päivän aikana toiseen siskoon, jonka kanssa sai jakaa ilot ja surut.

Varsinaisen raamatuntutkistelun Daavidin elämästä alusti Mailis Ja-natuinen ainutlaatuiseen tapaansa, jo-ka hersytti naiset välillä nauramaan vedet silmissä. Aiheen vakavuus toi-saalta myös hiljensi kuulijat ja opetuk-sen välillä oli rukousta ja musiikkia. Päivä oli rakenteeltaan väljä ja siinä oli varattu aikaa sekä ryhmä- että kah-

vipöytäkeskusteluille. Saman pöydän ääressä istuneet eri-ikäiset naiset löy-sivät yhdistäviä elämän makuisia ko-kemuksia toistensa tarinoista. Oli an-toisaa rukoilla yhdessä omien ja tois-ten asioiden puolesta.

Tilaisuudessa oli järjestetty lasten-hoito ja isommat lapset ulkoilivat hoi-tajien kanssa päivän aikana. Moni pie-nen vauvan äiti pystyi osallistumaan tapahtumaan, koska vauvan syöttä-minen ja leikkittäminen sujui naispo-rukassa luontevasti opetusta samalla kuunnellen.

Naistenpäivän puolesta oli rukoil-tu paljon ja sitä oli monen henkilön toimesta valmisteltu. Rakkaudellinen

ilmapiiri näkyi kauttaaltaan: joku toi ateria-aineksia, joku valmisti ruokaa, joku tiskasi, joku toi kauniita kortteja myytäväksi, joku säesti. Naiset myös esiintyivät moniäänisinä lauluryhmi-nä ja useiden soittimien säestyksellä. Saimmepa kuulla myös Naistenpäivil-lä ensiesityksensä saaneen ylistyslau-lun Herralle!

Osallistujat kiittelivät järjestä-jä onnistuneesta päivästä ja toivoi-vat jatkoa tapahtumalle. Naisten-päivä on mainio uusi palvelumuoto Lähetyshiippakunnassamme.

Saimmehan lahjaksi iloöjyä mur-heen sijaan ja ylistyksen vaipan ma-sentuneen hengen sijaan...

Sisälllys 6/2014

- 2 Pääkirjoitus
- 3 Uutisia
- 4 Ennalta valmistetuissa askelissa
- 6 Vitetämmekö joulua vääränä päivänä?
- 7 Kenosis - tyhjentyminen
- 8 Miksi messun muoto ei ole yhdentekevä asia? osa II
- 9 Lapset kutsuttuina Herran pöytään - Lähetyshiippakunnan ehtoolliskoulu alkaa!

- 10 Deemas - tähän maailmaan rakastunut
 - 11 Kirja-arvostelu: Herätyskristillisyys yksissä kansissa
 - 12 Maria - Gudaföderska och kyrkomoder
 - 14 Seimestä Golgatalle
 - 15 Hartaus
 - 16 Messussa voi palata armon äärelle
- Kannen kuva: Albert Edelfelt: Paimenten kumarrus

ENNALTA VALMISTETUISSA ASKELISSA

✍️ PETRI HILTUNEN

Tämä vuosi on ollut suurten muutosten aikaa Kari ja Anne Vitikaisen perheessä. Reilun kolmentoista vuoden jakso Turkin Istanbulissa päättyi ja elämä siirtyi Kotkaan, josta molemmat ovat lähtöisin. Ei voi kuin ihmetellä sitä hienovaraista ja yksityiskohtaista Jumalan johdatus- ta, jonka varassa Vitikaisen perhe on saanut elää.

- Nuorena olimme mukana erilaisissa yhteiskristillisissä kuviossa, evankelioimassa ja laulamassa mitä kummallisimmissa paikoissa. Intoa oli paljon. Taitoa ja ymmärrystä vähemmän. Toisinaan moninainen opetus oli hämmäntävää. Pikkuhiljaa Jumala johti selkeämmille vesille.

Kari opiskeli luokanopettajaksi ja Anne psykiatrian sairaanhoitajaksi sekä diakonissaksi. Jyväskylän ja Virtasalmen vuosien jälkeen he löysivät itsensä Kansanlähetysoipiston ulkomaantyöhön valmistavalta linjalta.

- Linjalla saimme hyvää Raamatun opetusta mm. Niilo Räsäselältä. Ryttylässä asuessa oli myös hienoa tutustua Matti Väisäseen. Matin ensimmäinen katekirja julkaistiin samoihin aikoihin, ja saimme olla läheltä seuraamassa keskustelua, jota kirjan ympärillä käytiin.

Kari kertoo itselleen käänteentekeväksi kirjaksi

Lutherin Sidotun ratkaisuvallan ja Anne Bo Giertzin Kalliopohjan. Hyvä opetus, teologiset keskustelut ja tuhti tunnustuksellinen kirjallisuus kirkastivat luterilaista uskonnäkemyksiä.

TURKKIIN

Vitikaiset olivat käyneet Turkissa turistimatalla, mutta työn avautuminen sieltä oli kuitenkin yllätys.

- Kuulimme, että Turkin kristilliseen mediakeskukseen tarvittaisiin työntekijä. Se oli juuri sellainen tehtävä, jonka ajattelin sopivan minulle.

Kari aloitti vuonna 2003 mediakeskuksen tuotantojohtajana. Samoihin aikoihin Istanbuliin perustettiin luterilainen seurakunta. Seurakunnan pastoriksi oli kutsuttu Risto Soramies. Kari sai olla kantamassa vastuuta myös seurakuntatyön strategisesta suunnittelusta ja toiminnasta.

Istanbulin luterilainen kirkko organisoitui vuonna 2006. Kari kutsuttiin syntyneen pienen kirkon pääsihteeriksi. Ensimmäiset vuodet hän hoiti pääsihteerin tehtävää Etu-Aasiaan perustetun kristillisen televisiokanavan tuotantojohtajan toimen ohella.

- Olimme kaikki oppimassa siellä, mitä merkitsee elää luterilaisena kristittyinä. Soramiehen Risto kokeneena työntekijänä ja luterilaisena pappina oli meitä mui-

ta edellä, mutta uskon, että kaikille meille Istanbulin vuodet olivat tärkeä oppimisprosessi. Seurakuntatyötä rakensimme Raamatun ja luterilaisen tunnustuksen pohjalta. Kirkon seitsemän tuntomerkkiä olivat keskeinen suunnittelutyötämme ja toimintaamme ohjaava periaate.

MITÄ SIELLÄ OPIMME?

Vuosien varrella lasten kasvettua Anne palveli moninaisissa tehtävissä diakonia-työstä tapahtumien organisointiin ja kirkon tiedotukseen. Tärkeä tehtävä oli myös uusien vastuunkantajien orientoiminen.

- Istanbulissa viimeisessä yhteisessä kirkon vastuunkantajien tapaamisessamme meiltä kysyttiin, mitä olemme oppineet näinä vuosina. Tietysti pystyimme luettelemaan pitkän listan asioita. Yksi tärkeimmistä opeista oli kuitenkin se, että Istanbulissa opimme nauttimaan elämästä ja kaikista Jumalan hyvistä luomislahjoista. Tätä yritin vuosien varrella opettaa myös uusille vastuunkantajille. Vaikka tämä ei kuulosta kovin hengelliselle, siihen liittyy myös tärkeä hengellinen ymmärrys ihmisen paikasta tässä elämässä.

Turkissa naiset saavat olla naisia ja miehet miehiä. Roolit perheessä ovat selkeitä. Myös oman perheemme elämään tällä oli hyvä

vaikutus. Poissa oli se sukupuolten välinen taistelu, jota Suomessa niin usein käydään.

Tärkeää oli myös kokemus hyvästä työtoveruudesta ja innokkaasta ja sitoutuneesta vastuun kantamisesta. Risto paimenena loi seurakuntaan ja vastuunkantajien tiimiin ”reilun kulttuuria”. Hän ei ollut antamassa toisille kuormia vaan ottamassa niitä pois.

- Suomalaisesta kristillisyydestä tulee väistämättä usein sellainen kuva, että se on enemmän ”naisten juttu”, johon miesten on vaikea päästä sisään. Istanbulissa ymmärsimme, että seurakunnan rakentaminenhan on ”kova juttu”. Siihen liittyi ilon hetkien ja vauhdikkaan toiminnan ohella monenlaista painetta, hiekkä, kyyneliä ja välillä vaarallisia tilanteita. Siinä myös mies sai kokea olevansa paikallaan, Kari pohdiskelee.

TAKAISIN KOTIMAAHAN

Vitikaiset muuttivat kesällä 2014 takaisin Suomeen. He kokevat suurena ihmeenä sen, että löysivät mukavan puutalon läheltä Kymijoen rantaa. Myös työpäivät järjestäytyivät molemmille. Kari sai viran luokanopettajana ja Anne työn koulupsykykkarina.

Myös lapset Aino (16), Onni (14), Aati (11) ja Enni (8) viettävät päivät

koulumaailmassa.

- Kannoimme huolta siitä, miten lapset sopeutuvat täysin erilaiseen ympäristöön. Koetimme etukäteen valmentaa heitä Suomessa odottaviin hankaluuksiin. Pelot ovat kuitenkin osoittautuneet aiheettomaksi. Lapset ovat asettuneet hienosti kouluun ja löytäneet uusia kavereita.

Johdatukselta tuntuu senkin, että perhe tuli Suomeen ennen Annen äidin lokakuussa tapahtunutta kuolemaa. Perhe sai näin olla vielä pari kuukautta lähellä mummia. Hautajaisia vietimme Kotkassa 23. lokakuuta.

KUINKA ETEENPÄIN?

- Olemme vielä päät meikoisen pyörällä. Istanbulissa hengellinen tilanne oli jotenkin selkeämpi. Useim-

mat tuntemamme ihmiset olivat selvästi joko muslimeja tai kristittyjä. Suomessa tilanne on sekavampi. On vaikea saada selkeää kuvaa keskustelukumppanin maailmankatsomuksesta. Elämä on pinnallistunut.

- Muslimit ovat halukkaita keskustelemaan Jumalasta. Heille on selvää, että on olemassa oikea ja väärä, eikä ihminen ole kaiken mitta. Suomessakin kylä puhutaan arvoista, mutta harvalla nykyihmisellä on mitään käsitystä siitä, mihin hän arvonsa perustaa. Länsimainen media antaa harhaista kuvaa, jonka mukaan on olemassa joku yleismaailmallinen ja muita järkevämpi maailmankatsomus ja arvojärjestelmä, josta käsin voi arvioida muita uskomusjärjestelmiä. Totuus on

kuitenkin se, että ”keisari on ilman vaatteita”.

Vitikaiset oppivat Istanbulissa sen, miten tärkeä jumalanpalvelus on kristityn elämälle. Seurakunta oli siellä hyvin selkeä. Istanbulin luterilaisessa kirkossa oli hyvät papit, jotka olivat sitoutuneet opetuksessaan luterilaiseen tunnustukseen puheessa ja elämässä. Jumalanpalveluksissa sai olla mukana hyvällä omallatunnolla ja seurakuntaan sitoutuminen oli siksi helppoa.

- Samaa kaipaamme myös Suomessa. Seurakunnan perustan pitää olla kunnossa, jotta siihen voi sitoutua hyvillä mielin. On tärkeää, että kirkko pysyy tunnustuksessa ja elää niin kuin opettaa, vaikka se joutaisi seitsemänteen kirkon tunnusmerkkiin eli ristin

kantamiseen.

Vitikaisen perhe on löytänyt Suomeen tultuaan paikkansa Lähetyshiippakunnan Kotkan-messuista. Messut tuntuvat heistä tutuilta ja turvallisilta Istanbulin vuosien jälkeen.

- Vaikka haluamme olla edelleen osaltamme rakentamassa omaa seurakuntaamme, meille tärkeintä ei ole se, että saisimme paljon vastuutehtäviä.

Sekin riittää hyvin, että saamme olla sanankuulijoina ja osallistua yhteiseen jumalanpalvelukseen rivi-seurakuntalaisina. Olemme oppineet, että kirkkoon tuleminenkin on jo vastuun kantamista seurakunnasta ja maailmasta.

Matka ennalta valmistuissa askelissa jatkuu myös kotimaan kamaralla.

VIETÄMMEKÖ JOULUA VÄÄRÄNÄ PÄIVÄNÄ?

≡ PETRI HILTUNEN

Onko Jeesus oikeasti syntynyt joulukuun 25. päivänä? Usein väitetään, että me vietämme joulua vääränä päivänä. On väitetty, että joulun viettäminen nykyisenä ajankohtana on vain yksi osoitus pakanallisten aineiden tunkeutumisesta kirkkoon. Roomalaiset näet viettivät joulukuun 25. päivänä Voittamattoman Auringon (natalis solis invictus) juhlaa, jonka tilalle kristityt sitten olisivat tämän teorian mukaan asettaneet Jeesuksen syntymäjuhlan. Vapahtaja olisi selitetty täksi voittamattomaksi auringoksi ja näin koitettu käännötyä pakanoita. Samalla kuitenkin pakanalliset vaikutteet olisivat tunkeutuneet kirkkoon ja vääristäneet sitä. Siksi jotkut ovat jopa vaatineet joulun siirtämistä tai luopumista Jeesuksen syntymäjuhlan viettämisestä. Jehovan todistajathan eivät tunnetusti vielä lainkaan joulua.

JOULU EI OLE PAKANAJUHLA

Tämä teoria joulun alkuperästä on nyt kuitenkin vakavasti kyseenalaistettu. Voittamattoman Auringon palvominen oli Rooman valtakunnassa hyvin uusi juhla. Vasta vuonna 274 jKr. keisari Aurelianus määräsi auringonpalvonnan Rooman valtionuskonnoksi, eikä se koskaan levinnyt kaikkialle valtakuntaan. Saattaa jopa olla, että Jeesuksen syntymäjuhlaa vietettiin joulukuun 25. päivänä aikaisemmin kuin siitä tuli pakanallinen juhlapäivä. Jotkut ovat jopa väittäneet, että roomalaiset olisivat perustaneet uuden auringon juhlapäivän nousevan kristinuskon torjumiseksi.

Perusteluja Jeesuksen syntymäjuhlan viettämiselle 25. joulukuuta tuleekin etsiä muualta kuin roomalaisesta kalenterista.

Juutalaisen kalenterin mukaan niskanuon 14. päivä (maaliskuun 25.) on luomisen ja pääsiäisen päivä. Kristityille siitä tuli muodostumaan Kristuksen ylösnousemisen ja uuden maa-

ilman luomisen päivä. Perinteisen juutalaisen ajattelun mukaan Jumalan miesten elinikä on täysiä vuosia siten, että heidän sikiämisensä ja kuolemansa sattuvat samalle päivälle.

SAMA PÄIVÄ ELÄMÄN ALULLE JA LOPULLE

Tältä pohjalta ajateltiin, että myös Jeesuksen sikiämisen on täytynyt tapahtua 25. maaliskuuta. Kirkkoisä Sextus Julius Africanus (n. 160-240) kirjoittaakin luomisen päivän olevan sama kuin Kristuksen sikiämisen päivä. Samoin kirkkoisä Johannes Khrysostomos (347-407) piti maaliskuun 25. päivää sekä Vapahtajan sikiämisen että ristiinnaulitsemisen päivämääränä. Siitä laskien Hänen syntymisensä olisi tapahtunut siis yhdeksän kuukautta myöhemmin eli 25. joulukuuta.

Khrysostomokselta löytyy myös toinen selitys joulun ajankohdalle. Sen mukaan Jeesuksen edeltäjä, Johannes Kastaja, sikisi niihin aikoihin kun hänen isänsä Sakarias palveli Jerusalemin temppelissä (Luuk. 1:5-25). Khrysostomoksen mukaan Sakarias palveli suurena sovituspäivänä (Yom Kippur), joka ajoittui syyspäivän tasa-

uksen aikoihin syyskuun 25. päivään. Tämän mukaan Johannes syntyi siis kesäkuun 25. päivänä eli juhannuksena. Raamattu kertoo Johanneksen äidin Elisabetin olleen kuudennella kuukaudellaan raskaana, kun Maria sai enkeliltä ilmoituksen tulemisestaan Vapahtajan äidiksi. Näinkin laskien Jeesuksen syntymä ajoittuu joulukuun 25. päivään.

TÄRKEINTÄ SYNTYMÄN MERKITYS, EI TARKKA AJANKOHTA

Khrysostomos liitti kyllä Jeesuksen syntymän talvipäivän seisaukseen, jolloin aurinko alkaa taas "nousta". Hänelle tämä on kuitenkin vain mukava yhteensattuma, joka vahvistaa sen, että tuo on oikea Jeesuksen syntymän ajankohta.

Kristittyinä me emme kuitenkaan ole sidottuja tiettyihin päivämääriin. Jos Jeesus ei ole syntynyt 25. joulukuuta, se ei millään lailla horjuta meidän uskoamme. Meille tärkeintä on se, että Jumala on syntynyt ihmiseksi, pelastamaan meidät synnin, kuoleman ja Perkeleen vallasta. Sitä me jouluna juhlimme.

KENÖSIS—TYHJENTYMINEN

≡ SAMULI SIIKAVIRTA

Raamatun jouluker-
tomusta ajattelles-
saan nykyihmisen
mieleen tulee Jeesus-lapsen
suloinen syntymä, Marian
ja Joosefin perheidylli, itä-
maan tietäjien lahjat, pai-
menet pörröisine lampai-
neen ja kirkkaasti loistanut
tähti. Suomalaiseen jouluun
sisältyy lisäksi keskital-
ven tunnelmallinen pime-
ys kynttilöineen, sinisine
hetkineen ja lumipeitteisine
kuusineen.

Unohdamme kuitenkin
helposti sen joulun todelli-
suuden, mitä Paavali kuvaa
Filippiäiskirjeen toises-
sa luvussa kreikan sanal-
la kenösis, tyhjentyminen.

Betlehemissä ja jo Neitsyt
Marian kohdussa maailman
Kaikkivaltias Luoja tuli Po-
jassaan ihmiseksi. Se tar-
koitti sitä, että Hän tyhjensi
itsensä ja suostui rajalliseen
ihmiselämään. Hän suostui
omaksumaan persoonaan-
sa luomansa ihmisyyden ja
rajoittamaan maan päällä
eläessään tietämystään ja
kaikkivaltiuttaan.

NÖYRYTTI ITSENSÄ

Miksi Kaikkivaltias teki
näin? Missään muussa us-
konnossa jumala ei suos-
tu nöyrytykseen ja tyhjentä-
mään itseään tällä tavalla.
Sellainen olisi nöyryyttävää
ja jumalan arvon vastaista.

Ja sitähan se oli, kun Ju-
mala syntyi Betlehemis-
sä ihmiseksi. Nöyryyttävää
oli Kuningasten Kuninkaan
syntyä haisevaan ja epä-
hygieeniseen eläintalliin.
Nöyryyttävää oli Kaikkival-
tiaan suostua rajoittamaan
kaikkivaltiuttaan ja elää ih-
miselämä kipuineen ja su-
ruineen. Nöyryyttävää oli
kuolla alastomana ristillä il-
man mitään omaa syytä.

Meidän Jumalamme
kuitenkin nöyrytyi nöyryy-
tykseen rakkaudesta mei-
tä kohtaan. Hän tyhjen-
si itsensä tuonpuoleisesta
pyhydestään ja tuli meitä
niin lähelle kuin mahdollis-
ta. Hänen piti tulla yhdeksi

meistä, joskin ilman syntiä,
voidakseen jokaisen meistä
pelastaa.

Vaikka Kristus ylösnou-
semuksessaan ja taivaa-
seenastumisessaan pala-
si taivaalliseen kuninkuu-
teensa, joulun ja pääsiäisen
kenösis on edelleen totisin-
ta totta. Jumalan Poika tyh-
jensi itsensä, jotta me täyt-
tyisimme hänen armostaan.
Tämäkin on osa sitä kuului-
saa autuasta vaihtokauppaa.

Tämän Paavalin ”jou-
luevankeliumin” (Fil. 2:5-
11) ihmettelemisen äärel-
lä syntyivät seuraavanlaiset
sanat:

Minä usein laitan omat tarpeeni muiden edelle.

Sinä laitoit meidän tarpeemme pyhyytesi edelle.

Minä olen täynnä itseäni ja siksi aivan tyhjä.

Sinä olit täynnä jumaluutta ja silti tyhjensit itsesi.

Minä olen täysin avuton itseäni pelastamaan.

Sinä synnyit minun tähteni ihmislapseksi, avuttomaksi.

Minä olen itsessäni synnin orja loppuun asti.

Sinä otit minun tähteni orjan muodon ja kuljit loppuun asti.

Minä, syllinen, olen ansainnut rangaistuksen.

Sinä, Viaton, otit minun tähteni vastaan raipaniskut.

Minä olen ylentänyt itseni ja häveten pudonnut alas.

Sinä nöyryytit minun tähteni ja kannoit häpeäni ylös ristinpuulle.

Betlehemin kedolla loistaa joulun tähti—

Minun tähteni.

MIKSI MESSUN MUOTO EI OLE YHDENTEKEVÄ ASIA? OSA II

HARRI HUOVINEN

Opetussarjan edellisessä osassa todettiin, että tarkoin harjitun liturgisen muodon soveltaminen jumalanpalveluselämässä on tärkeää seurakunnan järjestyksen vuoksi. Tämän lisäksi messun ulkoisen muodon tarkasteluun ja huolelliseen suunnitteluun on vielä yksi tärkeä syy, muodon ja sisällön keskinäisen sidonnaisuus.

Tässä maailmassa viestittävien sanomien sisältö vaatii välittäjäkseen aina jonkin ulkoisen muodon, vaikkapa kirjoitetun tekstin, puheen tai musiikin. Toisaalta myös kaikki nämä ulkoiset muodot kantavat jo itsessään mukanaan tiettyjä viestejä. Esimerkiksi erilaiset musiikkityylit puhuvat keskenään eri kieltä, jopa täysin riippumatta laulujen sanoista, siis varsinaisesta sanomasisällöstä. Näin on siksi, että erilaiset musiikkityylit synnyttävät meissä jokaisessa tiettyjä assosiaatioita. Jos esimerkiksi kuulet iskelmämusiikkia, eikö se helposti luo mieleesi kuvaa lauantai-illan tansseista vaikkapa tanssilavalla? Jos taas kuulet nopeatempoista rock-musiikkia, eikö mieleesi helposti tule kuva vaikkapa festivaaleista, jossa ihmiset pomppivat bändin musiikin tahtiin?

Tämä teoria lienee helppo todentaa esimerkiksi jonkin nykyaikaisen megakirkon ylistyskokouksessa, jossa rockyhtye soittaa ja valot vilkkuvat. Ihmiset käyttäytyvät siellä usein aivan samalla tavoin kuin rockfestivaaleilla. Tämä tapahtuu aivan luonnostaan, ilman erillistä kehotusta. Näin on siksi, että tilaisuuden ulkoisen muodon mukanaan kantama viesti rohkaisee

tällaiseen käyttäytymiseen. Samanlaisen kontekstuaalinen sidonnaisuus pätee toki muuhunkin kuin musiikkiin, esimerkiksi juuri messun liturgisiin muotoihin. Tässä maailmassa kaikki ulkoiset muodot kantavat jo itsessään mukanaan jonkinlaisen viestin, ohjaavat tiettyyn suuntaan ja jopa opettavat tiettyjä asioita.

RUKOUKSEN LAKI ON USKON LAKI

Teologiassa tätä liturgisen muodon ja jumaluusopillisen sisällön keskinäistä yhteyttä kuvataan usein latinankielisellä maksimilla *lex orandi lex credendi*, suomeksi ”rukouksen laki on uskon laki”. Ajatus on, että se miten rukoilemme, ohjaa välttämättä myös uskomme sisältöä ja päinvastoin. Tässä yhteydessä on syytä muistuttaa mieleen, että Luther puhuu jumalanpalveluksesta juuri rukouksena. Rukous, toisin sanoen julkinen jumalanpalvelus on Lutherin mukaan Kirkon kuudes tuntomerkki (Kirkolliskokouksista ja kirkosta, kolmas osa; WA 50, 641). Jos siis rukouksen laki on uskon laki, silloin myös se, millä tavalla me vietämme jumalanpalvelusta ohjaa meitä tietynlaiseen uskoon.

Ulkoisen muodon ja sisällön yhteys ei siis ole sattumanvaraista. Ei liene-kään sattumaa, että siellä, missä jumalanpalvelus aloitetaan vaikkapa puolen tunnin yhteisellä ylistyksellä kristityt usein myös uskovat, että ylistys on väline, jolla Jumala kutsutaan paikalle, läsnä olevaksi ja kohdattavaksi. Näin ylistys saa tietynlaisen sakramentin aseman, mitä sillä Jumalan sanan perusteella ei kuitenkaan ole. Edelleen

siellä, missä kirkkotilan etuosassa kaiken keskellä on pop-yhtye luomassa hehkuttavaa ylistysmusiikkia, usein myös uskon keskeisenä sisältönä on ihmisen oma tunnepitoinen antautuminen Jumalalle taikka oma ratkaisu Jumalan puoleen. Toisaalta ei myöskään liene sattumaa, että siellä, missä julkinen jumalanpalvelus aloitetaan Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen kristityt myös uskovat, että messu ja sen liturgia eivät ensisijaisesti ole meidän tekomme tai antautumisemme Jumalalle, vaan kolmiyhteisen Jumalan työtä meidän syntiemme anteeksiantamiseksi. Ja edelleen siellä, missä ulkoisen kirkkotilan ja liturgisen toiminnan keskuksessa on alttari sekä sillä olevat Kristuksen ruumis ja veri, missä saarnatuoli ja kastemalja ovat kirkon kuorissa keskeisillä paikoilla, siellä seurakunta myös uskoo, että messun pääasiallisena toimijana on sanassa ja sakramenteissa läsnä oleva Kristus, joka lahjoittaa itsensä meille syntiemme anteeksiantamiseksi.

Tästä syystä ei ole realistista ajatella, että jumalanpalveluksen muotoa voitaisiin täysin vapaasti muuttaa, kunhan vaikkapa saarnan sisältö vain pysyy kohdallaan. Voidaan jopa sanoa, että koska muoto sisältää välttämättä yhteyden tiettyihin merkityssisältöihin, muodon muuttaminen viestii myös sisällön muuttumisesta. Siksi on tärkeää, että jumalanpalveluksen liturgista muotoa pohditaan huolellisesti Jumalan sanan valossa, sekä tarvittaessa myös korjataan sitä sanan mukaiseen suuntaan.

LAPSET KUTSUTTUINA HERRAN PÖYTÄÄN – LÄHETYSHIIPPAKUNNAN EHTOOLLISKOULU ALKAA!

✍ JANNE KOSKELA JA PEKKA-TAPIO HYPÖNEN

Jeesus sanoo: ”Sallikaa lasten tulla minun tyköni, älkääkä estäkö heitä.” Jeesus on uskonut lapset seurakuntansa erityisen rakkauden ja huolenpidon kohteeksi. Kasteen lahjan saaneen lapsen tulee saada elää Vapahtajansa yhteydessä ja kasvaa hänen tuntemisessaan. Vanhempien ja seurakunnan tehtävänä on yhdessä huolehtia siitä, että lapsi saa tähän mahdollisuuden.

Uuden kirkkovuoden myötä aloitetaan seurakunnissa 8-12 -vuotiaiden lasten ehtoolliskoulu. Seurakunnan jumalanpalveluselämässä mukana oleville lapsille annetaan *riittävä* kristinopin opetus, jotta he voivat yhdessä vanhempiensa kanssa osallistua Herran pyhälle ehtoolliselle. Ehtoolliskouluun osallistuminen ei ole pakollista, vaan *mahdollisuus*: kokemus osoittaa, että lapset pystyvät opetusta saatuaan ymmärtämään, mistä ehtoollisessa on kysymys. He myös kaipaavat ehtoollisen rohkaisua ja lohdutusta kauan ennen rippikouluikää.

MIKÄ SE ON?

Ehtoolliskoulu jäsenyyty osaksi Lähetysshiippakunnan seurakunnissa annettavaa kasteopetusta (katekeesia). Ehtoollisvieraan on kyettävä erottamaan Herran ruumis ja veri muusta syömisestä ja juomisesta. Ehtoolliskoulu tarjoaa yhtenäisen käytännön, jolla varmistetaan, että ehtoollisvieras ymmärtää, mitä hänelle siunatussa leivässä ja viinissä jaetaan ja miksi, ja miten tämä kaikki liittyy kristillisen uskon kokonaisuuteen. Ehtoolliskoulussa käsitellään näitä teemoja lasten tasolla *Vähä katekismuksesta* käsin.

Ehtoolliskoulu antaa lapselle julkisesti ja liturgisesti vahvistetun oikeuden osallistua seurakunnan ehtoolliselle yhdessä vanhempien kanssa.

Viidentoista vuoden iässä käytävä rippikoulu konfirmaatioineen antaa oikeuden osallistua ehtoolliselle itsenäisesti sekä täysi-ikäisyyden koittaessa mahdollisuuden osallistua seurakunnan hallintoon ja tulla valituksi Lähetysshiippakunnan luottamuselimiin.

MONTA HYVÄÄ SYYTÄ

Ehtoollinen on tarkoitettu kristittyjen matkaevääksi. Kaikkien aikamme ärsykkeiden ja houkutusten keskellä lapsikin tarvitsee Kristuksen antamaa omakohtaista vahvistusta ja lohdutusta. Rippikouluikä on Suomessa nykyisin varsin korkea, lähinnä 1800-luvun kansanvalistuksellisista syistä. Lutherin aikaan lapset konfirmoitiin noin 7-vuotiaana. Vanhoissa kirkkokunnissa on käytössä ensiehtoollisen 7-12-vuoden iässä. Seurakunnan ehtoolliskoulu antaa monien vanhempien kaipaamaa tukea ja täydennystä kodin kristilliseen elämään ja kasvatukseen. Pastori ja lapset saavat mahdollisuuden tutustua toisiinsa paremmin. Myös seurakunnan lasten välinen yhteys ja ystävyys lujittuu.

TOTEUTUS

Ehtoolliskoulu toteutetaan omissa seurakunnassa pasturin johdolla. Koulu alkaa yhteisesti ensimmäisenä adventtina ja päättyy sovitun aikataulun mukaan ensiehtoolliseen kiiristorstaina, pääsiäisaamuna tai 1. pääsiäisen jälkeisenä (Quasimodogeniti) sunnun-

taina. Pastori sopii yhdessä ehtoolliskouluun osallistuvien lasten vanhempien kanssa toimivan aikataulun siten, että jokaisella lapsella on mahdollisuus osallistua kaikkiin opetuskertoihin. Opetuskertoja voidaan järjestää kerran kuukaudessa tai paaston aikaan sijoittuen, kerran viikossa. Edelleen on mahdollista, että lapsi saa ensiehtoollisensa vasta rippikoulun yhteydessä, mikäli vanhemmat niin haluavat. Rippikoulun käymättömät lapset, jotka ovat jo vanhempiensa kanssa osallistuneet ehtoolliselle, käyvät ehtoolliskoulun, mikäli eivät käy rippikoulua tulevana kesänä. Tervetuloa syventymään elämän tärkeimpiin asioihin!

DEEMAS – TÄHÄN MAAILMAAN RAKASTUNUT

✍ JUHANA POHJOLA

Vanha Paavali on vangittuna Roomassa. Hän näkee työssä olevan päätöksessä ja elämänsä lopussa. Kirjeessään Timoteukselle hän tiivistää tunnelmiaan: ”Minut jo uhrataan, ja minun lähtöni aika on jo tullut” (2. Tim. 4:6). Tässä heikkouden ja yksinäisyyden tilassa hän kirjoittaa sydän verellä vielä yhdestä surustaan: ”Tähän nykyiseen maailmaan rakastuneena jätti minut Deemas ja matkusti Tessalonikaan” (4:10). Vapahtajan heikoimmalla hetkellä kavalta astui esiin Getsemanessa. Apostolin jo katsellessa mestauslavaa hän joutuu vierellään todistamaan petollisuutta. Jeesuksella oli Juudas, Paavallilla Deemas.

APOSTOLIN TYÖTOVERI

Deemas mainitaan ennen Paavalin synkkää raporttia kahdessa kirjeessä. Kirjeissään Lykos-joen laakson seurakunnille apostoli lähettää terveisiä myös Deemakselta. ”Luukas, rakas lääkäri, lähettää teille tervehdyksen, niin myös Deemas” (Kol. 4:14). Paavali kutsuu häntä työkumppanikseen. ”Deemas ja Luukas, jotka ovat minun työtovereitani” (Fil. 24). Koska Deemaksen nimi näin mainitaan, hänen täytyi olla tuttu henkilö Kolossan, Laodikeaan ja Hierapoliksen alueella, jossa Epafras oli toiminut pastoriina. Hän oli siten todennäköisesti osallistunut Paavalin Efesos-lähetykseen 54–55.

Paavalin kertoessa, että Deemas lähti Tessalonikaan, monet tulkitsevan sen paluuksi kotiseudulle. Deemas ehkä olikin Paavalin toisen lähetysmatkan aikana noin v. 50 perustetusta Tessalonikan seurakunnasta Aristarkuksen tavoin. Hän olisi voinut näin tuntea Paavalin jo yli kymmenen vuotta ennen teiden erkanemista Roomassa. Joka tapauksessa Deemas on ollut vuosia Paavalin läheinen työtoveri, ei-

kä ainoastaan apostolin, vaan itse Jumalan (1. Kor. 3:9).

HYLKÄÄMINEN

Paavali ja Deemas olivat rinta rinnan julistaneet evankeliumia Kristuksesta, ”joka antoi itsensä alttiiksi meidän syntiemme tähden, pelastaaksensa meidät nykyisestä pahasta maailmanajasta (aioonista)” (Gal. 1:4). Tästä katoavasta maailmasta Deemas oli itse temmattu Jumalan iankaikkiseen valtakuntaan sisälle. Tälle ihmisten valtapiiristä toiseen siirtämisen työlle hän oli antanut itsensä kokonaan. Tätä taustaa vasten tuntuu käsittämättömältä ja traagiselta kuulla, että Deemas hylkää opettajansa ja ystävänsä Paavalin. Hän ei lähde vain Paavalin luota kauas Tessalonikaan, vaan Jeesuksen luota vielä kauemmas ”tähän maailmaan (aiooniin)”.

Mihin hän rakastui tässä maailmassa hyljätäkseen Paavalin? Sitä ei meidän kerrota. Johannes varoittaa: ”Älkää rakastako maailmaa. Sillä kaikki mikä maailmassa on, lihan himo, silmäin pyyntö ja elämän korkeus, se ei ole Isästä” (1. Joh. 2:16). Todennäköisesti kyse oli luopumuksesta vainon alla. Deemas ei halunnut kadottaa elämänsä vaan pelastaa sen itse. Pitkään hän oli kulkenut Paavalin seurassa, mutta nyt raja oli tullut vastaan. Hän ei suostunut ottamaan enää uskossa ja ulkonaisesti turvattomana askelia Paavalin kanssa, vaan valitsi oman tiensä näkemisessä ja ulkonaisesti turvautsa elämässä. Ymmärsikö hän lähtönsä luopumuksena uskosta, vai oliko se vain ensi askel tiellä, jonka päässä oli Herran hylkääminen—sitäkään meille ei kerrota.

Meidän on helppo kauhistella Deemaksen valintaa. Mutta kuka meistä olisi Rooman suurkaupungissa, pienen ja vainoja kärsivän seurakunnan keskellä seissyt horjumattomana vanhan

ja vangitun juutalaisen miehen seurassa, kun oli monia hyviä syitä palata kotiseuduille? Kuka meistä olisi niin vahva, ettei ymmärtäisi Deemaksen heikkoutta? Mutta silti ei voi olla tuntematta surua. Miten hän voi unohtaa kaiken Paavalin seurassa kokemansa Jumala avun ja ihmeellisen varjeluksen? Voiko todella tämä maailma tarjota paremman turvan ja rauhan kuin Rauhanruhtinas?

PERILLEPÄÄSY

Kertoessaan Deemaksesta Paavali paljastaa sydämensä surun, jonka hän haluaa Timoteuksen kanssa jakaa. Se on myös heille yhteinen rukousaihe tämän puolesta. Deemaksen lähtö on myös vahva puhuttelu seurakunnille. Voi vain kuvitella, miten Deemaksen kanssa paljon liikkunut Luukas muisteli tallettamiaan Herran sanoja: ”Mitkä kalliolle putosivat, ovat ne, jotka kuullessaan sanan ottavat sen ilolla vastaan, mutta joilla ei ole juurta: ainoastaan ajaksi he uskovat ja kiusauksen hetkellä luopuvat” (Lk.8).

Deemaksen kohtalo on meillekin Pyhän Hengen puhuttelua. Kun maailma käy yhä vihamielisemmäksi Jumalan totuuden sanalle ja sen julistajille, meitä kiusataan väistymään ja suu supussa sulautumaan tämän ajan käsi-tyksiin. Varoitathan Jeesus siitä, miten monien rakkaus kylmenee. Siksi on yhä uudestaan muistettava: kristinuskossa ei ole kyse vain innokkaasta matkalle lähdöstä tai sen taittamisesta vaan perille pääsemisestä! Paavali Roomassa oman heikkoutensa tuntien lopettaa kirjeensä uskon näköalaan, jossa mekin saamme päivittäin elää: ”Herra pelastaa vatedeskin minut kaikesta pahasta ja vie minut turvaan taivaalliseen valtakuntaan” (4:18). Tämä on varma toivomme!

HERÄTYSKRISTILLISYYS YKSISSÄ KANSISSA

✍ ANSSI SIMOJOKI, TT

Past. TT Teemu Kakkuri on tehnyt laajan kokoamistyön kirjoittamalla Suomen herätyskristillisyyden historian ”nälkävuosista Nokia-missioon”. Niin laajan palstan viljelemisen vaarana on ylimalkaisten vakionäkemyksen toisto. Osaavan kirjoittajan täytyy maalata liikkuvalla, tarkalla kädellä.

Kakkuri on selvinnyt tehtävästään hyvin. Hän on kirjoittanut hyödyllisen oppikirjan, joka tuo suomalaisen kirkkohistorian kertomaperinteeseen uutta, hyvin jäsennellyä tietoa. Kirjoittamalla ”herätyksistä” tekijä on voinut välttää uppoutumisen pietismin kaikkiin kysymyksiin. Oppikirjalla on myös puutteensa. Se olisi kaivannut henkilö- ja asiahakemiston, koska kirja ei ole yksinomaan lukuelämys vaan tiedon lähde. Lähde on, lippia ei.

Kiitoksen ansaitsee kirjoittajan menetelmä asettaa Suomen herätysten historia Pohjoismaiden, Keski-Euroopan sekä englantia puhuvan maailman yhteyteen. Tällainen kansainvälinen lähestymistapa on Suomessa ollut yllättävän vieras. Perinteistä herätyskristillisyyttä on ennen vaalittu ”suomalaisena kristillisyytenä”. Historian tehtäväksi tuli nykysuuntauksen perusteleminen niin laestadiolaisuuden hajaannuksissa kuin Turun körttiläisyyden barthilaisessa liberalismissa. Kakkurin kirja vie lukijan nopeasti Pohjoismaiden, Euroopan ja jopa maailman kartalle. Tällaista tietämisen ja esittämisen laajentamista on tervehdittävä, kun sitä esiintyy. Toisaalta lukija kokee pettymyksiäkin, kun F.G. Hedberg pääsee edelleenkin vain Ruotsiin asti solmiutumatta 1800-luvun saksalaiseen uusluterilaisuuteen, jonka aito edustaja hän oli Lavian E.T. Gestrinin kanssa. Hedbergin tutkimuksen kotikutoinen tarkastelutapa on umpioinut evankelisen liikkeen isän.

Paikoin esiintyvä ylimalkaisuus tekee tekstistä epävarman tuntuista. Tarakan sanomisen sijasta viittoillaan jon-

nekin. Lempisana on tällöin ”korostus”. Opin ja ilmiön rakenne jää puhujalta ja kirjoittajalta epäselväksi, kun tyydytään ”korostuksiin”. Olisikin hyvä jättää sana ”korostus” lepäämään lukitun oven taakse. Myös ”kulttuuri-sesti” (!) epäsuomalainen adjektiivien viljely kertoo tekstin epävarmuudesta, joka ei osaa puhua konstailematonta junttisuomea, minkä taidon Kakkuri kyllä hallitsee.

Onko ”huoneentaulujen etiikka” vain vanhaa sääty-yhteiskuntaa? Mikko Juvan aikanaan paimentama Suomen ja Pohjoismaiden kirkkohistoria antoi niin ymmärtää. Mistä huoneentaulut ovat peräisin: ”Muutamia raamatunlauseita kaikille pyhille säadyille, kullekin kehotukseksi hoitaa virkansa ja palvelustehtävänsä” (M. Luther 1529). Kyllä ”huoneentaulujen etiikka” on Raamatun oppia ihmisluokista riippumatta.

MITÄ JÄIN KAIPAAMAAN?

Kaipasin 1940- ja 1950-lukujen aikakauden tarkempaa historiaa. Urho Muroman lisäksi liikkeellä oli Tommy Hicks ja joku muukin. Silloin elpyivät herätysliikkeet mutta myös monet seurakunnat aivan Bo Giertzin *Kallio-pohjan* ohjelman mukaisesti: kirkon paikallisseurakunta on herätyksen varsinainen paikka. Moni mies palasi sodan kauhuista täyttämään antamansa lupaukset Jumalalle. Pääkaupunginkin kirkot täyttyivät.

Horrosprofeetat ja unissasaarnaajat—naiset ja miehet—jäävät oudon irrallisiksi, vaikka heidän vaikutuksensa on ollut suuri 1950-luvulle saakka. Tämä on puute. Jäämme edelleen J. Lindblomin ja A. Voipion varaan.

Kirjoittamatta jäi myös Suomen kenttäarmeijassa jatkosodan loppua kohden puhjennut upseerien ja aliupseerien hengellinen herätys, joka kanoitui päällystön hengellisiin päiviin, joukossa monta parannuksen tehnyttä juoppoa ja irstailijaa. Entä

”Oulun profetian” vaikutus aikansa ilmapiiriin?

Ns. herätyskristillisyyden aktiivinen vastavoima, Mikko Juvan ympärille järjestäytynyt pietismin vastainen kansankirkollisuus laestadiolaisyyteyksiin olisi ollut maininnan arvoinen. Miksi asevelipietistit monin paikoin vastustivat uusia herätyksiä?

Kirjan lopussa pohditaan herätyskristillisyyden suhdetta taide-elämään. Lukija palkitaan myös Luther-Säätiön ja Lähetyshiippakunnan bonuksilla. Tosin **Matti Väisäsen** kasteen Kopernikus-käännettä Kakkuri ei pohdi. Suuri ei aina näy lähelle.

Kun lukija on laskenut kirjan käsitään, hän saattaa joutua kysymään uudelleen kirjan nimeä. Yhdistääkö ”herätys” todellakin kovin erilaiset hengelliset liikkeet, joilla ei keskenään ole mitään tekemistä? Itse vastaan kieltävästi. Antoisin kirjan tyyppioppi menettää loppua kohden otteensa ja muuttuu luetteloksi. Siksi tyyppittelyä kannattaisi pohtia uudelleen. Silloin myös sosiaalisen evankeliumin suunnasta tullut arvostelu voisi joutua vastaajan paikalle. Poliittisen teologian maailmanparantajat ovat saarnanneet vettä ja juoneet viiniä. Heränneet ovat puhuneet vähemmän ja tehneet kotona ja maailmalla enemmän kuin rikkiviisaat vikoilijat.

MARIA – GUDAFÖDERSKA OCH KYRKOMODER

≡ TOMAS APPELQVIST

Den sista veckan före jul är en period av intensiv väntan på Jesus. Våra tankar leds till Immanuelsprofetian i Gamla Testamentet och till jungfrun som ska föda en Son. Denne son har nyckeln till Davids kungahus i sin hand. När vi ser på Kristus ur denna synvinkel blir det tydligt att Maria har en central roll i den kristna tron. Det är därför viktigt att ofta återvända till de texter i Bibeln som talar om Maria, så att vi kan ha samma förhållande till henne som de första generationerna av kristna bekännare hade.

MARIA SOM GUDAFÖDERSKA

När ängeln Gabriel kom till Maria kallade han henne ”du benådade” (Luk 1:28) och förklarade strax därefter ”du har funnit nåd hos Gud. Du skall bli havande och föda en son, och du skall ge honom namnet Jesus” (Luk 1:30f). Bibeln ger inget svar på varför Herren utsåg just Maria. Däremot står det på flera ställen att Maria skulle vara den som gav den nyfödde sonen hans namn. Redan Jesaja säger om jungfrun att ”hon skall ge honom namnet Immanuel” (Jes 7:14) och i Nya Testamentet får Maria i uppdrag att ge barnet dess namn.

I Matteusevangeliet läser vi visserligen om att även Josef fick en uppmaning av ängeln att ge sonen namnet Jesus. Det var ju faderns uppgift att säga barnets namn i samband med omskärelsen. Samtidigt finns

det inget i evangelierna som tyder på att Maria skulle ha blivit bemött med samma misstro som Elisabet bemöttes med när hon sade att hennes son skulle heta Johannes. Den korta berättelsen om Jesu omskärelse säger endast att Marias barn fick ”namnet Jesus, det namn som ängeln hade gett honom innan han blev avlad i sin mors liv” (Luk 2:21).

Den medvetenhet om sin kallelse som Maria måste ha burit med sig genom hela sitt liv visar sig inte minst på alla de ställen där det står att hon ”bevarade och begrundade allt detta i sitt hjärta” (Luk 2:19). Den verkligt starka tron, den som i ordets djupaste mening bär Kristus i sin egen kropp, behöver aldrig fara ut i vare sig ohejdat jubel eller bottenlös förtvivlan. Istället växer den till i styrka, vad som än händer, eftersom den alltid är nära trons källa, Kristus. Under vissa perioder i kyrkans historia har man velat förneka att Maria födde Guds eget väsen ur sitt eget moderliv. Våra lutherska bekännelseskriterier slår dock, i likhet med traditionen från fornkyrkan, fast att Maria ”med rätta kallas och verkligen är Guds moder” och ”Därför är hon i sanning Guds moder och har likväl förblivit en jungfru” (Konkordieformeln, art 8, sid 525 och 636 i SKB).

Nästa stora händelse i Marias liv skulle Jesu framförande i templet bli. När den gamle Simeon fick se det barn som var Israels

tröst välsignade han visserligen både Josef och Maria, men han sade samtidigt ord som var personligt riktade till Maria: ”Se, denne är satt till fall och upprättelse för många i Israel och till ett tecken som blir motsagt. Ja, också genom din själ skall det gå ett svärd. Så skall det bli uppenbarat vad många människor tänker i sina hjärtan” (Luk 2:34f). Så fick Maria höra hur det gamla förbundets löften var på väg att uppfyllas och samtidigt sprängas inifrån.

Maria fick dela denna erfarenhet bland annat med Hanna, som levde hela sitt liv i templet och talade om det nyfödda barnet för alla dem som väntade på Jerusalems frälsning. Det är lätt att frestas att ”alla dem som väntade på Jerusalems frälsning” måste syfta på tusentals, kanske miljontals, fromma judar. Om man läser Nya Testaments berättelser noggrant förstår man dock att de sant troende vid denna tid (liksom för övrigt i de flesta andra tider) var ytterst få. För de flesta skulle Jesus också bli ett tecken som blev motsagt. Maria fick också höra om ett svärd som skulle gå igenom hennes själ. Därmed kommer vi över på trons allra innersta centrum, korset.

VID JESU KORS BLIR MARIA MOR FÖR KYRKAN

I sin dödsstund är Jesus aktiv. Trots att de flesta, inte endast av de verkliga fienderna utan också av lärjungarna, hade lämnat honom att dö ensam fanns det två personer som var

kvar hos Jesus hela tiden. De två är Maria och Johannes. Vi läser ofta berättelsen om Jesu död på långfredagen och predikar om den som en text om Kristi gudomliga offer. Därför glömmer vi ofta att denna text också handlar om hur Jesus skapar grundläggande mönster för hur kyrkan ska vara, när Jesus inte längre kan vara kroppsligt närvarande.

Till Maria säger Jesus ”Kvinna, se din son” (Joh 19:26) och till Johannes ”Se din mor” (Joh 19:27). Så för Jesus själv samman den äldre kvinnan, som gömt så mycket i sitt hjärta och begrundat allt hon hört, med den unge ivrige lärjungen som tack vare sitt långa liv skulle komma att verka som brygga mellan den ursprungliga apostolakretsen och den senare kyrkan. I överförd mening kan vi dessutom säga att Jesus räcker över Maria till alla lärjungar, alltså till alla kristna människor i alla tider. Hennes insikt av stilla begrundan är alltid en skatt som Kyrkan förvaltar och det är varje kristen människas kallelse att följa Maria som trons föredöme.

KYRKAN SOM MODER

I Apostlagärningarna 1:14 kan vi läsa om hur Jesu mor Maria fanns med som en bärande länk i den första kristna församlingen. Om vi läser noggrant ser vi att det nu inte längre är så mycket fråga om Maria som person, utan snarare om en balans mellan könen, där manligt och kvinnligt var för sig är

viktiga delar för att Kyrkan ska fortleva enligt Kristi befallning. För övrigt kan vi repetera att Jesus på korset inte hade kallat Maria för ”mor” utan för ”kvinna”. Våra bekännelseskriter medger visserligen att Maria alltså ber för Kyrkan (Apologin, art 21, sid 246 i SKB) men i övrigt skildras Kyrkan som helhet som en kvinna i allmänhet utan tydliga referenser till just Ma-

ria. När Luther ska förklara den tredje trosartikeln säger han att den helige Ande för ”oss in i sin heliga församling och lägger oss i kyrkans sköte, genom vilken han sedan predikar för oss och bringar oss till Kristus”.

Talet om Kyrkan som helhet som en kvinna har tyvärr fallit bort i senare luthersk tradition. Detta har gjort att frågor om exempelvis prästämbetet och äkten-

skapet har blivit svårare att diskutera än vad som hade varit fallet om vi hade bevarat traditionen från Nya Testamentet och våra lutherska bekännelseskriter. I dessa skrifter har nämligen både det manliga och det kvinnliga sin självklara plats i Kyrkans absoluta centrum. Det är dock aldrig fråga om att upplösa det manliga och det kvinnliga i vartannat, utan syftet är istället att se att he-

la Kyrkan bärs upp av två cirklar, en manlig och en kvinnlig.

När Luther svarar på frågan vilket medel Anden använder för att helga en människa skriver han ”Ty först och främst har han i världen en särskild församling, vilken är den moder som föder och närer varje kristen genom Guds ord” (Stora Katekesen, art 3, sid 448 i SKB). Vi ser av detta citat att det kvinnliga perspektivet på församlingen inte står emot Guds ord som det viktigaste nådemedlet. Tvärtom är det så att församlingen är den modersfamn där ordet verkar som allra bäst, den famn som vi ska söka oss till om vi vill vara kristna.

De flesta som läser dessa rader lever troligtvis i församlingar som har fått offra mycket för att kunna bevara ordets och sakramentsförvaltningens ämbete fritt från påverkan av nutida jämlikhetsideologier som sätter likhetstecken mellan man och kvinna, mellan manligt och kvinnligt. Kampen för ämbetet är verkligen viktig, men det är också viktigt att se hur Nya Testamentet berättar om hur Jesus ofta tog kvinnor i församlingens tjänst för andra uppdrag än det pastorala. Särskilt kan vi lägga märke till hur Jesus tog tillvara på kvinnor som inte var bundna av äktenskapet, inte bara sin mor Maria utan också exempelvis syskonen Marta och Maria. Med hjälp av dessa, och många andra fromma kvinnor, utformade Jesus sin församling som en varm modersfamn för fattiga syndare.

SEIMESTÄ GOLGATALLE

≡ SIRKKA JAKONEN

Kuvittelen mielessäni sysimus-
taa etelän yötä, ehkä viileää-
kin, paimenia väsyneinä var-
tioimassa laumaansa ja siihen yhtä-
kiä rävähtävää kirkkautta taivaallisine
sanansaattajineen. Pysähdyttävä, pe-
lottava näky, mitä tapahtuu? Taivaalta
kuuluu rauhoittava ääni: ”Älkää pelät-
kö! Minä ilmoitan teille ilosanoman,
suuren ilon koko kansalle. Tänään on
teille Daavidin kaupungissa syntynyt
Vapahtaja. Hän on Kristus, Herra.”
(Luuk.2:10–11 KR92) Mikä uutinen,
ja se kerrotaan keskellä yötä pienel-
le kuulijakunnalle. Temppelein uhri-
lampaita kaitsevat paimenet odottivat
Messiasta, mutta osasivatko ainakaan
aluksi yhdistää yöllistä näkyä tähän
ennustettuun tapahtumaan? Paimenet
saattoivat ajatella, miksi uutinen Mes-
siaan syntymästä kerrottiin juuri heil-
le. Paimenille enkelin ilmoittama vies-
ti tarkoitti myös sitä, että työ temp-
pelein uhrilampaiden paimenenä oli
päättymässä. Vapahtaja Jeesus Kristus
tuli antamaan viimeisen ja kertakaik-
kisen uhrin.

Kaksi vuosituhatta myöhemmin
seison vuonna 1926 perustetun Ra-

mat Rachel -kibbutsin pi-
hamaalla. Vuorella sijait-
sevalta kibbutsilta on upea
panoraamanäkymä Jerusa-
lemin vanhaan kaupunkiin,
Kuolleelle merelle, Juudean
vuoristoon ja Betlehemiin.
Näen paimenia kaitsemassa
laumaansa kedolla, jolla eh-
kä juuri temppelein uhrilam-
paita paimennettiin Jeesuk-
sen syntymän aikoihin.

Jeesus syntyi Betlehe-
missä Daavidin syntymä- ja
kotikaupungissa, niin kuin kirjoitet-
tu oli. Betlehem tarkoittaa Leivän ta-
loa. Sopivan niminen paikka Jeesuk-
sen syntyä—onhan Hän Elämän Lei-
pä. Nykyään Länsirannalla kiemurte-
lee kahdeksan metriä korkea betoni-
nen turva-aita, joka eristää Betlehe-
min Jerusalemita. Näitä vihan aitoja
oli Jeesuksen aikaan ja on edelleen.
Alkoiko Jeesuksen kärsimystie jo
Betlehemistä?

Matka jatkuu Betlehemistä tarkoin
vartioidun raja-aseman kautta Jerusa-
lemiin noin kahdeksan kilomet-
rin verran. Kuljen pitkin Jerusa-
lemin vanhan kaupungin kapeaa
katua—Via Dolorosaa—Jeesuk-
sen kärsimystietä. Nykyään Via
Dolorosa alkaa läheltä Leijona-
porttia ja sisältää 14 pysäkkiä,
joissa muistellaan Jeesuksen
ristintien eri vaiheita. Askeleeni
ovat raskaat, kun yritän kuvitel-
la, minkälaista Jeesuksen matka
oli väentungoksessa, ahtaudessa
ja kuumuudessa kantaen ristiä—
minunkin syntieni vuoksi.

Jeesuksen vaiherikas, reilut

kolmekymmentävuotinen työmatka
Betlehemin seimeltä Jerusalemin Gol-
gatalle kulki muun muassa Egyptin,
Nasaretin, Galilean, Samarian, Beta-
nian ja Getsemanen kautta. Jeesuk-
sen Via Dolorosa viitoitettiin jo ennen
Hänen ihmiseksi syntymäänsä. Hänen
syntyessään Isän rakkaus luotujaan
kohtaan tulee todelliseksi—ihmisen
muotoiseksi. Ehtoollisessa Jeesus on
todellisesti läsnä leivässä ja viinissä.
Hänen syntymällään oli vain yksi tar-
koitus: tulla meille Vapahtajaksi, olla
täydellinen, kertakaikkinen uhri syn-
tiemme tähden.

Lähetysvirressä ”Soi kiitosvirsi
kerran” (VK 425) seurataan Jeesuksen
elämää seimestä Golgatalle aina Sii-
onin juhliin saakka. Virsi vakuuttaa,
että Jeesus on Israelin hartaasti odot-
tama Messias, ennustettu Juudan Jalo-
peura. Virren toinen säkeistö julistaa
*Seimestä Golgatalle, Hän kulki lau-
pias. Hän uupui ristin alle, siunattu
Messias. Lain kaiken täytti Hän. Siis
Hänen armoansa ja ristinuhriansa nyt
muista Israel.*

**Ah, iloni jos sinuss' ois,
en unhottaa sua koskaan vois.
Suo siihen apus armosta,
niin kiitän aina riemulla.
(Virsi 21:9)**

Jeesus, sinun syntymäjuhlas on nyt käsillä. Minä tiedän ja uskon, minkä tähden sinä tulit ihmiseksi keskellemme, miksi jätit taaksesi taivaan valon ja synnyit pimeään maailmaan. Kun minä en voinut itseäni pelastaa, sinun oli se tehtävä. Kun minä en voinut tulla sinun luoksesi taivaaseen, oli sinun laskeuduttava alas minun luokseni.

Minä tahtoisin oikein juhlia sinun syntymääsi. Tahtoisin laulaa kuin enkelien joukko kedolla, kokosydämisesti ihmetellä niin kuin paimenet, ja kumartaen palvoa sinua itämaan tietäjien tavoin. Tahtoisin Marian kanssa kätkeä tämän ihmeen sydämeeni ja vaalia sitä kalleimpana aarteena.

Mutta Jeesus, ilman sinun apuasi minä en pysty edes tähän. Kun juhla nyt koittaa, minä alan käsittää, että yhtä vähän kuin pystyin itseäni pelastamaan, yhtä vähän pystyn omassa voimassani edes kiittämään, ylistämään ja iloitsemaan tästä pelastustyöstäsi.

Jeesus, anna sinä minulle joulun ilo. Sinä tulit suureksi valoksi pimeydessä vaeltavalla kansalle. Tule nyt myös minun pimentyneeseen sydämeeni. Tahtoisin iloita sinusta, mutta monet turhanpäiväiset asiat vetävät huomioni pois sinusta: merkityksettömät huolet tai hetkelliset, katoavat ja lopulta tyhjät ilonaiheet. Sinä tunnet minun sieluni ja sydämeni, ei siellä ole joulua – ei, ellet sinä sitä minulle lahjoita. Minä koristan kotini ja koetan ilahduttaa lähimmäisiäni, mutta omaa sielua en osaa koristaa, enkä sydäntäni ilahduttaa. Sen voit tehdä vain sinä, Jeesus.

Niin kuin sinä tulit vapahtamaan minut synnistä, tule sinä nyt ja vapahda minut ilottomuudesta. Kaada sydämestäni kaikki turhuuden markkinapöydät, ja tee sielustani rukouksen huone, kaada kumoon kaikki itsevalitun hurskauden kulissit ja hengellisen teeskentelyn näytelmät, joita olen uupunut toistamaan. Sinä, joka synnyit vaatimattomaan talliin, synny myös minun sydämeeni. Silloin ”minun henkeni riemuitsee Jumalasta, vapahtajastani”, sillä sinä annat todellisen joulun ilon.

Esko Murto

MESSUSSA VOI PALATA ARMON ÄÄRELLE

 JOUKO MAKKONEN

Espoolainen Haarasten perhe on hyvä esimerkki ystävien kutsumisen tärkeydestä seurakuntaan löytämisessä.

– Todellakin pitää kutsua ystäviä messuun, Heini Haaranen sanoo.

Muutama vuosi sitten parikin Heinin ystävää kutsui tätä tutustumaan Lähetys-
hiippakunnan Markuksen seurakuntaan.

– Vuosi sitten menin. Kun tulin ensimmäistä kertaa, se teki minuun vaikutuksen.

Heinin aviomies Miika Haaranen tuli seurakuntaan hieman myöhemmin tutustumaan ja katsomaan, mikä kalainen paikka se on. Muutaman käynnin perusteella hän alkoi pitää Markuksen seurakunnasta.

– Kyllähän minä olen pitänyt. Aika lyhyen tutustumisen jälkeen menin aikuisrippikouluun ja liityin jäseneksi, Miika kertoo.

Miika Haaranen toimii putkimiehenä oman yrityksensä kautta. Heini Haaranen on juuri valmistunut terveydenhoitajaksi ja työskentelee puoliksi neuvolassa, puoliksi sairaanhoitajana. Heidän perheeseensä kuuluvat myös lapset Leevi (7) ja Lilja (5).

Sekä Heini että Miika ovat olleet uskossa lapsesta saakka. Molemmilla on tausta helluntaiseurakunnassa.

– Vuosien saatossa olen pohtinut sitä, olenko enemmän luterilainen vai helluntailainen. Oli kaipaus messuun ja luterilaiseen jumalanpalvelukseen. Kun tulin Markuksen seurakuntaan,

messu jumalanpalveluksena teki vaikutuksen, Heini kertoo.

He ovat molemmat käyneet Markuksen seurakunnassa aikuisrippikoulun, jossa käytiin pätkissä läpi luterilaisen uskon perusteita ja katekismusta. Rippikoulu toteutui henkilökohtaisesti pastori Esko Murron kanssa, mikä mahdollisti rippikoulun räätälöimisen sopivaksi vastaamaan myös omiin kysymyksiin. Sekä Miikalle että Heinille rippikoulu oli tärkeä osa seurakuntaan liittymisen prosessia.

– Ilman sitä olisi ollut ehkä vähän orpo olo, Heini sanoo.

SEURAKUNNASSA ON TÄRKEÄÄ YHTEISÖLLISYYSTÄ

Puhuessaan seurakunnasta Heinin ja Miikan puheissa toistuu sana ”yhteisöllisyys” tärkeänä seurakunnan ominaisuutena.

– Se yhteys, jota on uskovien ihmisten kanssa, on ainutlaatuista. Kun on uskovia ystäviä seurakunnassa, se on osa sitä palvelusta. Kun ihmiset seurakunnassa tietävät, mitä toistensa elämässä tapahtuu, he voivat rukoilla toistensa puolesta ja antaa henkistä tukea, Heini sanoo.

Markuksen seurakunnassa siinä on heidän mielestään onnistuttu.

– Yhteisöllisyydelle annetaan aikaa paljon. Monessa paikassa on kiireistä, Miika jatkaa.

Heini oli käynyt ennen Markuksen seurakuntaa myös evankelis-luterilaisen kirkon jumalanpalveluksissa, joissa hän ei kokenut niin

voimakasta yhteisöllisyyttä.

– Minulle on tärkeää, että käyn seurakunnassa, jossa on ihmisiä, joita minä tunnen, Heini sanoo.

Suhteellisen tuoreina seurakuntalaisina Haaraset muistuttavat, että on äärettömän tärkeää, kuinka uudet ihmiset seurakunnassa kohdataan.

– Kun otetaan vastaan avoimesti, se vaikuttaa siihen, tuleeko uudestaan, Heini sanoo.

Heidän kohdallaan tämä onnistui hyvin.

– Äärettömän kallisarvoista on se, kun Raimo (Markuksen seurakunnan isäntä) on aina eteisessä, kättelee ja sanoo ”Ihana nähdä teitä. Kiva kun tulitte.” Jos ei sitä olisi, jotain puuttuisi. Ja se, että papit kättelevät henkilökohtaisesti, Heini sanoo.

Haaraset ovat pitäneet Markuksen seurakunnan messuissa myös saarnoista.

– Monta kertaa on tuntunut, että ne ovat koskettaneet ja tehneet vaikutuksen, Miika kertoo.

Heini kuvailee saarnoja armokeskeisiksi.

– Evankeliumi on kirkkaana saarnoissa.

– Olen kokenut joskus, että uskonelämä on jonkinlaista suorittamista. Markuksessa voin vain mennä messuun ja olla ja siten kohdata Jumalan. Minulle se oli vapauttavaa.

Heini kokee palanneensa tärkeimmän äärelle.

– Olen kokenut, että saan mennä ristin juurelle ja olla siellä. Jumalan armo hoitaa, ja Jumala kohtaa rakkaudellaan.